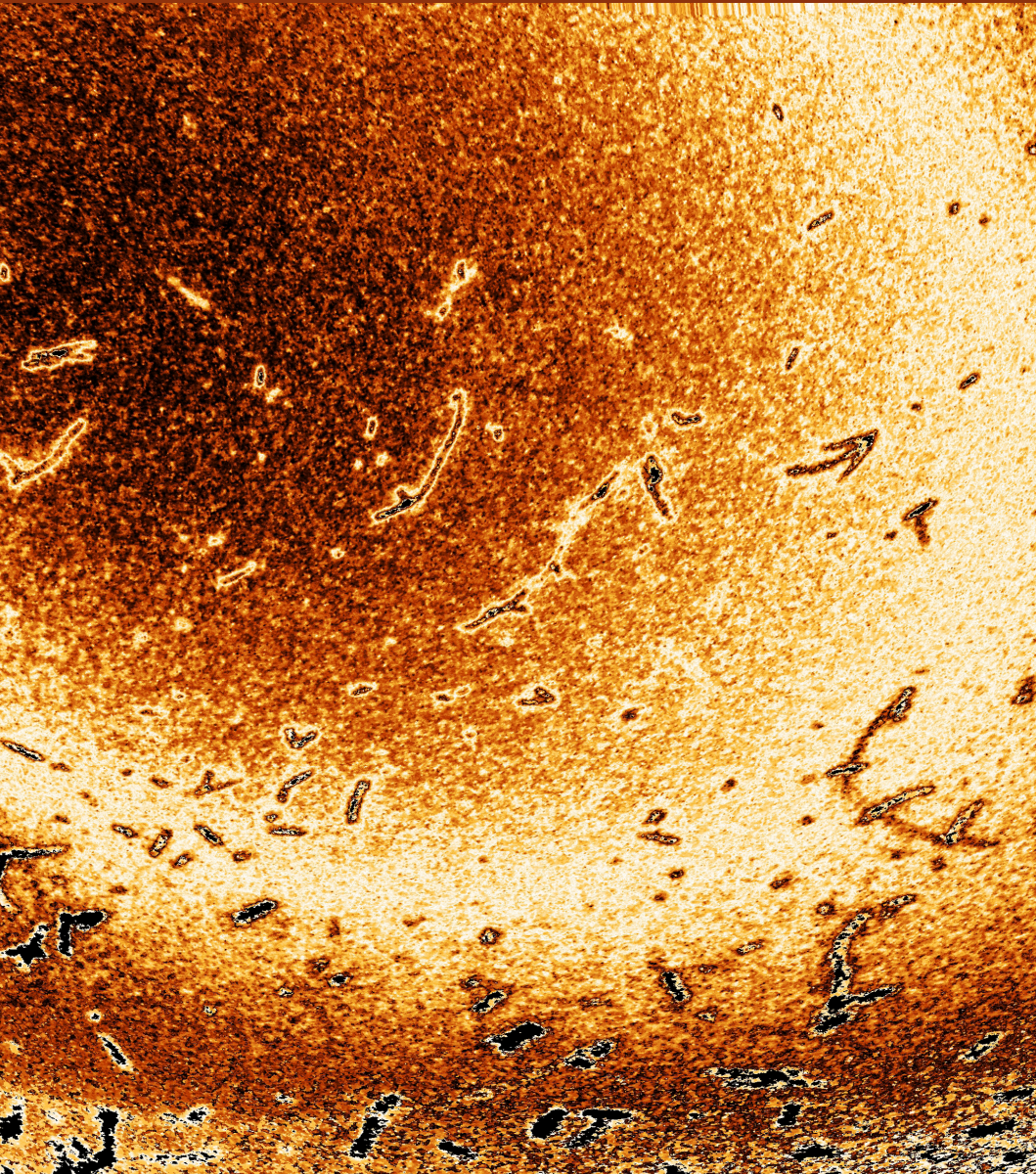

Markus Leikola Pieni eläinkirja

Osa 2. Tämänhetkiset eläimet

PIENI ELÄINKIRJA

Markus Leikola ja Saara Soisalo: *Nokkasiili*, ntamo 2010

Markus Leikola: *Juoksen kierrän saaren*, ntamo 2011

© 2012 Markus Leikola

ISBN 978-952-215-188-9

KANNEN KUVA

Markus Leikola: zornado-4

VALMISTAJA

BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

FACEBOOK

www.facebook.com/pienielainkirja

2012

ntamo

www.ntamo.net

Markus Leikola

Pieni eläinkirja

Osa 2. Tämänhetkiset eläimet

ntamo

Lukijalle

Tämä teos on kokonaisuus, johon kuuluvat

Osa 1: Sukupuuttoon kuolleet eläimet,

Osa 2: Tämänhetkiset eläimet ja

Osa 3: Tämänjälkeiset eläimet.

Pienen eläinikirjan ensimmäinen osa kattaa ne 98 prosenttia tunnetuista eläinlajeista, jotka ovat kuolleet sukupuuttoon. Se on jättiläismäisen suuri opus, joka ei kokonsa puolesta mahtuisi maapallolle.

Toisessa osassa käsitellään tämänhetkisiä eläimiä noin sadassa runossa. Maapallolla elää tällä hetkellä noin yhdeksän miljoonaa eläinlajia, joista tunnetaan vain 1,6 miljoonaa. Suurin osa vuosittain sukupuuttoon kuolevista lajeista on sellaisia, joita ei tunneta. Maapallon historia tuntee viisi massasukupuuttoon kuolemiskautta. Nyt käynnissä oleva massasukupuuttoon kuolemiskausi on ainoa, joka ei johdu ilmastonmuutoksista, vaan yhden lajin toiminnasta. Kausi on myös kaikkein väkevin: lajeja kuolee sukupuuttoon nyt enemmän ja nopeammin kuin koskaan aikaisemmin. Varsin arvovaltaisten arvioiden mukaan vuonna 2100 jäljellä on vain puolet tämän vuosisadan alussa olemassa olleista kehittyneemmistä elämän lajeista. Pienen eläinikirjan toisessa osassa on kuvattu myös niitä lajeja, joita ei vielä ole löydetty, sekä niitä lajeja, joita ei löydetä ja jotka kuolevat sukupuuttoon ennen kuin ne löydetään.

Pienen eläinikirjan kolmannelta osalta, jos sen joku joskus myöhemmin kirjoittaa, tulee hyvin pieni.

Nykykaikaisen tieteen ja edistysuskon aikakaudella on ajateltu, että luonnossa muoto ja toiminnot ovat kaikki jotenkin hyvin rationaalisesti järjestetty. Mutta evoluutio tai luonnonvalinta ei sinällään ole yhtään sen järkevämpi – tai hyvänsuovampi - kuin Jumalakaan viskellessään elämänmuotoja ja eläinlajeja ympäri maapalloa aina vuorenhuipuilta merten syvänteisiin. Vaikka silmämme, korvamme ja ihomme pitääkin tiettyjä eläinlajeja erinomaisen kauniina luomuksina, niin

biodiversiteetti pitää sisällään myös käsittämättömän huonoa designia – joka lähtökohdistaan huolimatta on tsempannut sopeutumisensa ohi kaikkien tasoituskertoimien tähän päivään asti. Tämä kirja kertoo näistä kaikista eläimistä.

Kirja on omistettu isälleni Antto Leikolalle, kun hänen kääntämänsä ja toimittamansa *Suuren eläin*kirjan suomenkielisen laitoksen ilmestymisestä tulee 50 vuotta. Ensyklopedioiden aikakausi jää maapallon historiassa muutaman sadan vuoden pituiseksi jaksoksi, mutta välttämättömäksi, jotta wikimedit – joita tämän teoksen kirjoittamisessa on hyödynnetty runsaasti – saattoivat puolestaan kehittyä niistä.

Helsingissä ja New Yorkissa toukokuussa 2012

Markus Leikola

SISÄLLYSLUETTELO

Lukijalle	5
Esiselkäjänteiset – Hemichordata	10
Spagettimato	11
Liehuhelmamadot – Rhabdopleura	12
Vaaleanpunaiset terhomadot	13
D-linjan Bronx–Coney–Island-mato	14
Huitelija	15
Haarniskaiset – Loricifera	16
Isohaarniskainen	17
Emähaarniskainen	18
Pyöränkantajat – Cycliophora	20
Symbioosipandora	21
Jouhimadot – Nematomorpha	22
Haiventelija	23
Patjajouhimato	24
Ensiviulunkielimato	25
Alttoviulunkielimato	26
Yksikerroksiset – Monoblastozoa	28
Salinella salve, ainokaiseni.	29
Nuolimadot – Chaetognatha	32
Sagitta elegans, nuolista tyylikkään	33
Kampaleukamadot – Gnathostomulida	34
Mustasukkainen öykkäriskampaleukamato	35
Virtavetten pienleukaeläin	36
Kampamaneetit – Ctenophora	38
Venuksenvenyö eli merimiekka	39
Karhukaiset – Tardigrada	40
Nivelmadot – Annelida	42
Liero	43
Tikapuuhermosto	44
Yksinräkivät	46
Räkimmäisin	47
Säpinkäkkijämätkiäinen	48
Okapäämädot– Kinorhyncha	50
Sukkulamadot	52
Kierrekoukkuinen jokisokeuttaja	53
Piikkiinahkaiset – Echinodermata	54
42. kadun meritähti	55
Merimakkara	56
Polttiaiseläimet – Cnidaria	58
Haikumeduusa	59
Laakkoeläimet – Placozoa	60
Trichoplax adhaerens	61
Sienieläimet – Porifera	62

Pesusieni	63
Nilviäiset – Mollusca	64
Helmi	65
Niveljalkaiset – Arthropoda	66
Hyönteiset – Insecta	66
Banaanikärpänen	67
Kärpänen	68
Perhosen toukka	69
Sudenkorento	70
Torakka	71
Vesimittarin rajapinta	72
Hämyhopeaseppä	73
Sittisonttiainen	74
Lutikka	75
Satiainen	
Kimalainen	76
Äyriäiset – Crustacea	78
Hummeri ja kissa	79
Selkäjänteiset – Chordata	80
Leuattomat kalat – Agnatha	80
Vanha nahkiainen	81
Luukalat – Osteichytes	82
Ahvena	83
Syvien vesien kala	84
Rustokalaiset – Chondrichthyes	86
Tappajahai	87
Sammakkoeläimet – Amphibia	88
Saola ja Hulan maalattu sammakko	89
Agakonna Prinsen	91
Matelijat – Reptilia	94
Boa	95
Godzilla	96
Aika	97
Niilinkrokotiili	98
Kameleontti	99
Linnut – Aves	100
Albatrossi	102
Pikkiriikkiskolibri	103
Pingviini	104
Nisäkkäät – Mammalia	106
Nokkaeläimet – Monotremata	108
Nokkasiilien sukupuu	109
Pussieläimet – Metatheria	110
Samettisilkkipussirotta	111
Pussikonttiainen	112
Valepussipäästäinen	113
Pirunkissa	114

Jyrsijät – Rodentia 116

Rotta 117

Orava 118

Lepakot – Chiroptera 120

Kultakruunuinen lentävä jättiläiskettu 121

Ripsisiippa 122

Siankuonolepakko 123

Isoverenimijä 124

Erinaceomorpha – Siilit 126

Tunteeton siili 127

Muurahaishakarhut ja laiskiaiset – Pilosa 128

Laiskiainen 129

Sorkkaeläimet – Artiodactyla 130

Kirahvi 131

Bääsiäislammas 132

Raukea nauta 133

Peurankaa 134

Megasikamageeta 135

Jäniseläimet – Lagomorpha 136

Luppakorvakani 137

Petoeläimet – Carnivora 140

Jääkarhuhaiku 141

Savanni 142

Punasusi 144

Koira 146

Laika 147

Snautseri 148

Otso otsaluinen 149

Ivana hyeena 151

Valaat – Cetacea 152

Sinivalas 153

Hymynaamarit pullonokkadelfiinit 155

Kavioeläimet – Perissodactyla 158

Kapeahuulisarvikuono 159

Przewalskinhevoset 160

Norsueläimet – Proboscidea 166

Kädelliset – Primates 168

Pikku apina 169

Amaok (Kongiksi kutsuttu) putoaa 171

Simpanssi 173

Oranki 174

Bonobo 175

Nooa 176

Homo Sapiens 178

Kiitokset ja lainaukset 179

Esiselkäjänteiset – Hemichordata

Jos eläin olisi runo, mikä runo se olisi? Tämä kirja jatkaa eläinkirjojen perinnettä ja esittelee noin sata maapallolla tällä hetkellä elävästä yhdeksästä miljoonasta eläinlajista, joista suurinta osaa ei edes tunneta. Kuten luontokin on monimuotoinen, rakentuu *Pieni eläinkirjakin* biodiversiteetin periaatteelle – evoluutio yksikirjaimisista runoista proosakatkelmiin, iskelmätekstien geneettistä muunte-
lua ja sanakoodisekvenssejä unohtamatta, tuo lukijan näkösalille koko joukon ihmeellistä luontoa syntymässä, kuolemassa ja siinä välissä syömässä, poistamassa kuona-
aineita ja onnellisimmillaan jatkamassa sukua. Ja koska meillä on kohdistaa eläinkuntaan vain ihmisen katse, pomppaa tuo katse peilin tavoin takaisin, kun Leikola ke-
hottaa viime kädessä meitä kädellisiä: *ecce homo*.